

HRVATSKA
PANEUROPSKA
UNIJA

Radionica u sklopu europskog projekta „ReadTwice“

LAŽNE VIJESTI

kako ih prepoznati i kakav je njihov društveni utjecaj

HRVATSKA PANEUROPSKA UNIJA

Jurišićeva 1A, Zagreb

Utorak, 18. travnja 2023. od 16:00 do 20:00 sati

PROGRAM

- 16:00 – 16:10** **Upoznavanje s projektom i radionicom**
Melanija Mežnarić, dipl. oec.
voditeljica projekta
- 16:10 – 17:10** **Lažne vijesti i istina u doba digitalnih medija**
prof. dr. sc. Pavo Barišić
profesor na Fakultetu hrvatskih studija
- Rasprava
- 17:10 – 17:20** **Pauza**
- 17:20 – 18:20** **Lažne vijesti, propaganda i medijska pismenost**
prof. dr. sc. Danijel Labaš
profesor na Hrvatskom katoličkom sveučilištu
- Rasprava
- 18:20 – 18:30** **Pauza**
- 18:30 – 19:30** **Kako lažne vijesti oblikuju govor mržnje?**
Vanja Gavran, dipl. soc.
asistent na Fakultetu hrvatskih studija
- Rasprava
- 19:30 – 20:00** **Iskustva studenata s radionica u Berlinu i Portu**

**Co-funded by
the European Union**

Izneseni stavovi i mišljenja su stavovi i mišljenja autora i ne moraju se podudarati sa stavovima i mišljenjima Europske unije.

SAŽETAK PREDAVANJA

Lažne vijesti i istina u doba digitalnih medija

Razvoj novih medija donosi nove izazove pred istinu u društvenoj komunikaciji. Kada neko razdoblje ističe u prvi plan napete odnose između istinitih i lažnih vijesti, onoga što doista jest i opsjene, to svjedoči o neprozirnosti i nesagledivosti zamršene igre u koju je zapletena javna komunikacija. U knjizi o »post-istinitoj epohi« Ralph J. Keyes najavio je nastupanje »vremenā sklonih obmanama« (fib-friendly times) u kojima se »izriče više laži nego ikada do sada« (Keyes 2004, 4).

U predavanju će se izložiti opreznije i kritičnije postavke. Novi mediji donose šire horizonte u komunikaciji. Mogu pospješiti, ali i zastrijeti činjenice u stalnom natjecanju ljudi za istinu. Istraživanja društvenih mreža doista potvrđuju da se lažne vijesti šire znatno brže od istinitih. Poradi krhke naravi istina se otkriva uz deliberaciju i mukotrpno traženje. Ali istina ne propada u digitalnom dobu, niti ulazimo u razdoblje post-istine. Štoviše, možemo se i dalje prepirati o pitanju koja je epoha sklonija lažima i lažnim vijestima (fake news). Politika danas nije u težem položaju nego što je bila ranije, niti je u mnogo jednostavnijem položaju u pogledu na istinu. Za demokraciju istina ostaje potpuno tlo i trajno mjerilo za prosuđivanje. Može se razotkrivati u svojoj višestrukoj pojavnosti. Stoga treba ostavljati prostor slobode za njezino otvaranje i javno prenošenje.

Lažne vijesti, propaganda i medijska pismenost

Suvremene se medije i društvene mreže sve rjeđe povezuje s prenošenjem istine i činjenica, a sve češće s pojmovima kao što su dezinformacije, misinformacije, lažne vijesti, manipulacije i propaganda. Na žalost, u javnu se raspravu uvode i termini poput „alternativnih činjenica“, pa se uz njih vežu različiti mitovi i teorije zavjere, koje treba semiotički dekonstruirati i uz pomoć medijske pismenosti pomoći publici da nauči razlikovati istinu od laži. Interaktivno predavanje „Lažne vijesti, propaganda i medijska pismenost“ na konkretnim će primjerima ispitati pitanje povjerenja publike u medije i krizu vjerodostojnosti medija, te ponuditi alate za prepoznavanje i sprječavanje širenja lažnih vijesti (fake news) putem društvenih medija (social media).

Kako lažne vijesti oblikuju govor mržnje?

O govoru mržnje se govori i raspravlja i u Hrvatskoj. Stručna i znanstvena javnost mu pridaju sve više važnosti, a upravo radi „osjetljivosti“ teme sve mu se više prilazi studiozno i istraživački jer je postao veliki društveni problem, ne samo u Hrvatskoj već i cijeloj Europskoj uniji, ali može se slobodno reći i na globalnoj razini. Gotovo svakodnevno se susrećemo s različitim vrstama nasilja koje svoje temelje imaju upravo u govoru mržnje, te su mnoge vlade, međunarodne institucije i organizacije, kao i nevladin sektor angažirani u njegovom suzbijanju. Na pojavnost govora mržnje posebno utječu lažne informacije koje nerijetko sadržavaju poruke govora mržnje. Upravo o tom suodnosu, ali i samom govoru mržnje bit će govora u ovom dijelu radionice, kroz teorijski i praktični dio.

Iskustva studenata s radionica u Berlinu i Portu

Po deset studenata iz Hrvatske, Rumunjske i Bugarske sudjelovalo je krajem veljače odnosno krajem ožujka na radionicama o dezinformacijama u Berlinu i Portu. Što su sve čuli i naučili i kako stečeno znanje primijeniti u praksi sudionici tih radionica pojasnit će u posljednjem dijelu radionice.

O PREDAVAČIMA

Prof. dr. sc. Pavo Barišić

redoviti je profesor i o. d. pročelnika Odsjeka za filozofiju na Fakultetu hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu. Član je Europske akademije znanosti i umjetnosti i Internacionalne akademije nauka i umjetnosti u Bosni i Hercegovini. Bio je ministar znanosti i obrazovanja, dekan Fakulteta hrvatskih studija, pročelnik Odsjeka za filozofiju Sveučilišta u Splitu i ravnatelj Instituta za filozofiju u Zagrebu. Na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu završio je studij prava, a na Filozofskom fakultetu stekao zvanje profesora filozofije i njemačkoga jezika i književnosti. Magistrirao je na studiju filozofije znanosti u Dubrovniku, a doktorirao na Sveučilištu u Augsburgu. Bio je predsjednik Hrvatskoga filozofskoga društva i Kluba hrvatskih humboldtovaca. Predsjednik je Hrvatske paneuropske unije i glavni tajnik Međunarodne paneuropske unije. Dobitnik je nagrada za znanstvenu izvrsnost u Institutu za filozofiju i za radove visoke međunarodne vidljivosti na Fakultetu hrvatskih studija te više domaćih i međunarodnih priznanja i povelja. Bio je gostujući istraživač i predavač na više sveučilišta u Njemačkoj, Japanu, Južnoj Koreji, Kini i drugim zemljama. Objavio je knjige: *Dijalektika običajnosti* 1988., *Welt und Ethos* 1992., *Filozofija prava Ante Starčevića* 1996., *Deliberativna demokracija i Aristotelovi argumenti o rasudnoj snazi mnoštva* 2016., *Ideal vladavine puka. Uvod u filozofiju demokracije* 2016., *Ante Starčević – Ideali slobode i prava* 2022. S Henningom Ottmannom u nakladi Nomos tiskao je uredničke knjige: *Deliberative Demokratie* 2015., *Demokratie und Öffentlichkeit* 2016. i *Kosmopolitische Demokratie* 2018.

Prof. dr. sc. Danijel Labaš

zaposlen je na Odjelu za komunikologiju Hrvatskog katoličkog sveučilišta. Studirao je teologiju u Zagrebu i na Papinskom sveučilištu Gregorijana u Rimu te komunikacijske znanosti na Papinskom sveučilištu Salezijana u Rimu. Višegodišnje istraživačko i predavačko iskustvo stjecao je na području komunikacijskih znanosti, semiotike medija, filma i religije, medijske etike i medijske pedagogije. Kao novinar djelovao je u Njemačkoj i Italiji, a dalje djeluje i u Hrvatskoj. Trenutna područja znanstvenog zanimanja: komunikacijske i medijske znanosti, medijska etika i semiotika medija, medijska pedagogija i strateško i krizno komuniciranje u odnosima s javnostima. Predsjednik je Društva za komunikacijsku i medijsku kulturu.

Vanja Gavran, dipl. soc.

asistent je na Fakultetu hrvatskih studija kao vanjski suradnik, na kojem je i diplomirao sociologiju i kroatologiju. Doktorand je na Doktorskoj školi komunikologije Sveučilišta u Osijeku. U svojoj karijeri dosta se bavio PR-om i novinarstvom. Karijeru je započeo u Gospodarskoj komori Županije zapadnohercegovačke u rodnom Posušju. U Sarajevu je od 2004. do 2008. radio u Hrvatskom kulturnom društvu Napredak kao glavni tajnik da bi od konca 2008. do sredine 2015. bio rukovoditelj Odjela za korporativne komunikacije u Hrvatskom telekomu u Mostaru. Dok je radio u Sarajevu od 2006. do 2007. bio je i voditelj Jutarnjeg programa na Federalnoj televiziji. Po povratku u Zagreb 2015. radi u zagrebačkoj redakciji televizije Al Jazeera Balkans. Od srpnja 2017. do siječnja 2023. bio je član Vijeća za elektroničke medije. Od 2004. član je Paneuropske unije, a trenutno obnaša dužnost glavnog tajnika Hrvatske paneuropske unije i zamjenika glavnog tajnika Međunarodne paneuropske unije.